

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO
Z MESEČNO PRILOGO „NAŠ DOM“

Uredništvo in upravnništvo: Maribor, Koroška c. 5.
Telefon 2113

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—, polletno
Din 16.—, četrletno Din 9.—, ino-
zemstvo Din 64.—
Poštno-čkovni rač. 10.603.

Cene inseratov: cela stran
Din 2000.—, pol strani Din 1000.—,
četr strani Din 500.—, 1/8 strani
Din 250.—, 1/16 strani Din 125.—,
Mali oglasi vsaka beseda Din 1.20.

Kaj sporočajo koroški Slovenci?

O priliki krasno uspelega koncerta koroških pevcev v Mariboru je njihov voditelj in predsednik Prosvetne zveze župnik Poljanec o koroških Slovencih izjavil sledeče:

Kar smo prinesli iz Koroške, je narodno blago koroških Slovencev, **neoporečeno pristno blago koroških Slovencev**. Ni še dolgo, ko so gotovi krogi v Celovcu, celo pod navideznim plaščem zgodovine (dr. Wutte), hoteli svetu dokazati, da smo koroški Slovenci posebno ljudstvo, ki govori poseben jezik. Naša domača pesem Vam priča, da bje takim dokazom v obraz. **Naša pesem je slovenska pesem**, ljudstvo, ki to pesem poje, je slovensko ljudstvo, **naš nastop po Sloveniji je naša izpoved, da smo del slovenskega ljudstva**. Vaše veselje nad našim prihodom je dokaz, da v nas gledate svoje narodne brate.

Ločijo nas politične meje, **Avstrijci smo in nočemo tega prikrivati**. — Resno si prizadevamo, da damo državi, kar ji gre. A to nas ne ovira, da damo javnega izraza tu, da smo del slovenskega naroda, ki iščemo kulturne opore pri vas, svojem materinem narodu.

Zaenkrat so naše kulturne vezi z vami še slabe. Drugi narodi so že daleč pred nami. Nemški narod ima že več let organizirane vse svoje manjšine v enotni organizaciji, v kateri vsem svojim drobcem nudi vso mogočo kulturno oporo in podporo. Kako ozko vez je pred par leti pokazal vsepoljski kongres med Poljaki, ki bivajo v različnih državah. Častno so se ga celo udeležili Poljaki iz Amerike. Vse te pojave je evropski, tudi nemški tisk odobral, kar kaže, da svet poleg državnih enot priznava kulturne enote, — **enote narodov, če tudi segajo preko državnih mej**. Slovenci še nimamo organizirane kulturne enote, samo tu pa tam se nudi prilika, da damo javnega izraza, da smo bratje, če tudi nas ločijo državne meje. Želja koroških Slovencev je, da se s popolnim upoštevanjem državnih mej kulturne vezi po zgledu Poljakov in Nemcev vedno bolj utrjujejo. Pri tej želji nas vodi prepričanje, da so kulturne vezi med manjšino in maternim narodom najboljše sredstvo za pomirjenje med narodi, ker je jasno, da kar je za en narod dobro, je upravičeno tudi za drug narod in v srednji Evropi ni države, ki bi ne imela drugorodnih manjšin. **Morda**

ravno manjšine tvorijo most sporazuma med narodi in s tem vir miru.

Zelo nas žalosti, da materin narod v svojem kulturnem središču ne more pozdravljati bratov goriških Slovencev. Iskreno jih pozdravljamo in smo trdno prepričani, da bodo njihove nekulturne ovire tem prej odpadle, čim bolj bo rasel med drugimi večinskimi narodi duh medsebojnega sporazumevanja, za katerega se v prvi vrste bore organizirane evropske manjšine.

Kulturne vezi dajejo manjšini potrebno oporo obstoja. Ta opora je tem potrebnejša, čim manj skrbi domovinska država za kulturno povzdigo svojih manjšin.

Negovanje kulturnih vezi pa daje tudi materinemu narodu ugodno priliko, da ga druži preko dnevnih spornih vprašanj v enem delu, namreč v delu za svoj celoten narod. Jasno je, da se manjšina, ki ima pametno vodstvo, nikoli ne umešava v sporna vprašanja materinega naroda, jasno je pa tudi, da manjšina nima večje želje, kakor da v delu za svoje manjšine vidi materni narod združen v enotnem kulturnem delu.

Današnja vaša sijajna udeležba je nam najboljši porok združene misli. Iskrena vam hvala v imenu cele slovenske Koroške. Naj duh, ki je vas zbral danes okoli koroške slovenske pesmi, raste in procveta in rodi bogate sadove, sadove našega trajnega narodnega obstoja in kulturnega razvoja.

Kriza romunske vlade. Maniujeva vlada je odstopila. Kralj je poveril sestavo nove vlade predsedniku kmetske narodna stranke Vajdi Vojevodu.

Sestava nove romunske vlade je uspela Vajdi Vojevodu. V njegovi vladi je zunanji minister znani romunski londonski poslanik Titulescu.

Izpopolnitev bolgarske vlade. Kakor smo zadnjič poročali, je ministrski predsednik Mušanov prihranil pri sestavljanju vlade dve mesti za narodne liberalce in sicer ministrstvo za pravosodje in za prosveto. Dne 13. januarja je bila Mušanova vlada izpopolnjena z zastopnikoma iz vrst narodnih liberalcev.

Vsak naročnik mora vedeti:

1. Da znaša celoletna naročnina 32 Din, polletna 16 Din in četrletna pa 9 Din.

2. Da bodo v letu 1933 zavarovani domovi samo dotičnih celoletnih naročnikov, ki bodo imeli vsaj do konca meseca januarja 1933 plačano naročnino za ves čas do sklepa leta 1933. Ako ima kdo že nekaj plačano, lahko letos izjemoma tudi doplača, pa seveda tudi samo tekom meseca januarja. Imamo namreč dogovor, glasom katerega bomo z zadnjim januarjem 1933 - izjučili seznam zavarovancev. To smo že tudi v pravilniku tečno označili in se bomo tega strogo držali.

3. Da lahko dobi na vsaki pošti položnico, na katero napiše številko 10.603 »Slovenski gospodar«, ako je našo izgubil.

4. Da vsakdo, ki ne misli biti več naročnik, pa list še prejema, na istega napiše: »Ne sprejme več«, in ga nam vrne, ker sicer bo moral plačati tudi za en mesec, ako bo pozneje izostal, ker ta izgovor, zakaj pa naprej pešiljajo, ne drži. Kdor prejema dva, naj enega vrne in napiše: Prejemam dva.

5. Da vsak, ki zdaj ne more plačati, pač pa bo plačal čez mesec ali dva, mora to javiti na dopisnici. Pripominjamo pa, da taki seve nimajo pravice do zavarovanja.

6. Da v kljub pomanjkanju denarja ne bo mogoče biti brez »Slovenskega gospodarja«, zato je najbolje plačati ga do konca januarja 1933.

Grška vlada pod predsedstvom Caldarisa je odstopila radi nezaupnice v zbornici.

Kaj zahteva Italija od Albanije? Italija je izdala za Albanijo 80 milijonov zlatih lir, katerih nikakor ne more iztisniti iz itak denarno izmозganih Albancev. Da bi celotni izdani kapital ne propadel, zahteva Italija od Albanije to-le: 1. Italiji naj se po prejšnjem načelnem sporazumu dovoli naselitev 10 do 15.000 italijanskih rodbin vzdolž morske obale od Drača do Valone. 2. Med Italijo in Albanijo naj se sklenu

pogodba o carinski združitvi. 3. V Albaniji naj se izvede zakon o agrarni reformi, ki bi omogočil italijanskim državljanom nakup zemlje. — V zvezi z naselitvijo italijanskih kolonistov je bila postavljena tudi zahteva, naj se odstopi Italiji ozemlje od Drača do Valone v širini 20 km od obale v notranjost. Kako stališče bo zavzela napram zgorajnim zahtevam Albanija, še ni znano.

Francoska vlada v škripcih. Ta te-

den bo stopila francoska Paul-Boncourjeva vlada z državnim proračunom pred zbornico. Proračun izkazuje deset milijard primanjkljaja, katerega hoče izbrisati fin. minister Cheron s štedn. in novimi davki. Z varčevanjem bi rad prihranil 5.326.000.000 frankov, z novimi davki pa 5.463.000.000 frankov. Gre za to, ali bo večina v zbornici za tako enostavno uravnovesenje proračuna, ali bode pa morala Boncourjeva vlada odstopiti.

Slovenski obrednik dobimo v kratkem. Slovenski obrednik je bil dotiskan leta 1932. Dne 23. novembra 1932 ga je dovolil sedanji papež v uporabo. Slovencem se bodo po razdelitvi obrednika na posamezne župnije delili zakramenti v slovenskem jeziku in ravno tako se bodo vršili v našim milem materinem jeziku si cerkveni obredi.

Spominski križ sv. leta. 50 km severno od mesta Firenze (Florence) v Srednji Italiji leži gora z imenom Verna, visoka 1200 m. Na višini te gore se bo postavil 9 m visok križ iz železa, kateri bo ponoči ožarjen z električno lučjo, ki se bo videla daleč naokrog. Na tej gori je frančiškanski samostan, ki ga je l. 1215 ustanovil sam sv. Frančišek Asiški. Menih tega samostana pater Evgen Vallego je stavil predlog, naj se vrh gore postavi omenjeni spominski križ. Ta križ bi naj bil postavljen do Velike noči in sam papež bi naj v Rimu v noči pred Veliko nedeljo prižgal električno luč na tem križu.

Letala za misijene. Na Nemškem je bila leta 1927 ustanovljena mednarodna organizacija »Miva«, ki ima namen oskrbovati misijone z modernimi prometnimi sredstvi: avtomobili, motocikli, motornimi čolni, zlasti z letali. Iz Nemčije se je ta organizacija razširila v Belgijo, Holandijo, Francijo in Švicarsko. Središče te organizacije v Švici je mesto Einsiedeln. Kmalu bo ta podružnica mednarodne organizacije poslala prvo letalo misijonom v Afriki, ki bo stalo 10.000 švicarskih frankov. Iz Nemčije je bilo misijonom poslanih že 45 letal. Podružnice te za misijone veleskoristne organizacije se zdaj tudi ustanavljajo na Angleškem, Irskem in v Ameriki.

Katoliški misijonarji in komunisti. Na Kitajskem je več tisoč komunistov ujetih ter zaprtih. V Hankovu se nahaja v zaporih 2300 komunistov, po veliki večini samih mladeničev, ki so jih ujele čete generala Čangkajšeka. Med temi ujetniki razgraja glad in bolezen. Za te nesrečnike, ki jih je ves svet zapustil, so se edino zavzeli katoliški misijonarji. Pozabili so vse gorje, ki so ga komunistične čete prizadele katoliškim misijonom, misijonarjem in misijonarkam. Vse zlo so jim povrnili in še vedno vračajo z ljubeznijo. Z dovoljenjem vojaške oblasti je tem nesrečnejšem prišel na pomoč misijonar pater Cavallini. Od meseca septembra lans-

kega leta jih vsak dan obiskuje z zdravnikom in 2 katehista ter jim prinaša hrano, zdravila, obleko in knjige. To plemenito delo katoliškega misijonarja in njegovih pomočnikov občudujejo kitajski vojaki, ki stražijo ujetnike, občuduje in hvali ga tudi vrhovni nadzornik teh zaporov Kintsaitien. Tudi komunisti ne morejo prehvaliti ljubezni in požrtvovalnosti katoliških misijonarjev. Med temi komunisti ni veliko brezbožnikov in zagrizencev po vzoru moskovskih komunističnih brezbožniških kolovodij. Velika večina so zapeljani mladeniči, ki dostikrat niti ne vedo, kaj je in kaj hoče komunizem. Ti spregledujejo ter se obračajo h katolicizmu. Tekom 3 tednov se jih je dalo krstiti okoli 400, od njih mnogi na smrtni postelji. Z vsemi, če tudi še ne kažejo volje za prejem sv. krsta, katoliški misijonar prav prijazno občuje, nazivajoč jih »moji dragi komunisti«. Katoliška Cérkev torej ne odteguje svoje materinske ljubezni nikomur, tudi zagrizenemu nasprotniku ne.

Kaplan Rothschild. Rothschildi so, kakor je splošno znano, obsežna judovska družina, ki ima svoje veje razširjene po raznih državah. Člani te družine se pečajo s trgovino in z denarnimi posli. Nekateri so bili svetovno-znani bankirji in milijonarji. Iz nemške veje te familije je vznikel Bruno Pavel Rothschild, ki je bil lastnik apoteke v nemškem mestu Speyer. Pa ni ostal apotekar, marveč se je dal krstiti ter je postal katoliški duhovnik. Povod za njegovo spreobrnitev je dala znana Terezija Neumann v Konnersreuthu na Bavarskem, ki že leta ničesar ne je in ne pije ter ob petkih doživlja trpljenje Gospodovo in prejema znake njegovih ran. Pred petimi leti je Bruno Pavel Rothschild vsled časnikarskih vesti o Tereziji Neumann šel v Konnersreuth, da vidi na lastne oči dogodke, ki se tamkaj dogajajo. Kar je tamkaj videl in slišal, je napravilo na njega takšen vtis, da je vstopil v katoliško Cérkev ter se odločil za duhovniški stan. Ko je doštudiral bogoslovje, je bil v juniju 1932 od nadškofa v Bambergu posvečen za duhovnika. Postal je kaplan v Aribergu, ki je vas blizu Konnersreutha. Nedavno pa je umrl, zadet od kapi. Po lastni želji je bil pokopan v Konnersreuthu. Njegovega pogreba se je tudi udeležila Terezija Neumann.

★

Za vsake oči — optik Peteln
Maribor, Grajski trg 7.

1324

Nova mera.

Pod rubriko »Ljudski pravnik« vprašuje v »Slov. gospodarju« št. 53 lanskega leta neki delavec, ali mu sme lesni trgovec plačati delo (tesanje stavbenega lesa) po »novi meri«, ki mu je za 10% v škodo. Iz odgovora pa je razvidno, da ta »nova mera« še ni zadosti znana, zato naj bo o tem tukaj malo pojasnila.

»Nova mera« je nova iznajdba nekaterih lesnih trgovcev, s pomočjo katere prav občutno oškodujejo kmete, ki se živijo od pridelkov svojih gozdov. Ker se že mnogo let les prodaja na kubični meter (m³), imamo več knjižic, ki imajo vse vrste lesa že naprej izračunane; samo v knjižico pogledaš in takoj najdeš izračunano vsebino ploha, deske in trama. Po teh knjižicah so računali les do najnovejšega časa.

Pri nas na Pohorju so pred enim letom začeli nekateri lesni trgovci, ki so tu nakupili drevesa in dali napraviti velike množine stavbenega lesa, uvažati takozvano »novo mero«, katere so se sedaj oprijeli že tudi naši domači lesni trgovci. Nova mera ima za vse vrste tesanega lesa 1 cm nižjo mero, kakor je zaznamovano v kubični računici. Na prvi pogled to ni veliko, a pri večjih množinah nikakor ni malenkost. Vzamimo n. pr. samo 4 m dolge in 10×10 cm debele tramiče. Kubična računica kaže, da jih gre v eden m³ 25 kosov; lesni trgovec, ki računani 9×9 cm, jih pa zahteva 32, torej 7 več kakor kaže kubična računica. 250 takih tramov meri po kubični računici 10 m³ ali 333 kubičnih čevljev, po trgovčevi »novi meri« pa samo 8 m³ ali 266 kubičnih čevljev. Ker je cena za stavbeni les sedaj okroglo 40 Din za m³ in zaslužek delavca 1 Din od kubičnega čevlja, oškoduje trgovec pri navedeni množini lesa kmeta za 80 Din in delavca-tesača za 67 Din. Pri 100 m³ zgubi kmet 700 do 800 Din in delavec 500 do 700 Din. Ali tako oškodovanje ne vpije do neba? V resnici znaša kmetova zguba dosti več; delavci morajo namreč na zapoved lesnih trgovcev tesati vse vrste lesa 1 cm nad pravo mero, češ, trgovec utegne imeti škodo, ako se les preveč vsuši. Kmet mora torej tudi za tak slučaj zgube, ki ga pa navadno ni, že naprej zagotoviti trgovcu povrnitev morebitne škode.

Pripovedujejo — in verjetno je — da je neki lesni trgovec ob priliki izustil pomenljive besede: »Zdaj stiskajmo kmete kolikor se da, zdaj je najugodnejši čas!« Čudno je res, da v agrarni državi ni postave, ki bi izkoriščanje in odiranje kmeta zabranila! Naj se kmet peča in trudi s čim hoče, z vinogradništvom ali živinorejo, sadjarstvom ali lesotrstvom, vsepovsod je na škodi in na zgubi. Sadove kmetovega dela in trpljenja uživajo vedno drugi, kakor je popolnoma stvarno in resnično pisal absolvent kmetijske šole v Št. Juriju.

In v takih razmerah si naj naš kmet zboljšuje svoje gospodarstvo, naj redno odplačuje dolgove in obrestni zanje, naj vsak dan obdaruje 5—10 potrebnih in nepotrebnih beračev, naj podpira brezposelne tovarniške in mestne delavce itd. Kmet je dandanes v resnici podo-